

„Pejzaże Północy”

11.06.-12.06.2026

Wydział Językoznawstwa, Katedra Skandynawistyki
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, ul. Chodkiewicza 30
AULA NOVA Budynek F

11.06. DZIEŃ PIERWSZY

10:00 – 10:30 **UROCZYSTE OTWARCIE**

10:30 – 11:30 – prof. Camilla Storskog Università degli Studi di Milano Statale

***Jämförelsens konst. 'Hemma' och 'borta' i skandinaviska
reseskildringar***

11:30 – 12:30 – dr Katarzyna Maćkała UG

Norweska poezja powojenna – tematy motywy, problemy.

12:30 – 13:00 – przerwa

13:00 – 14:00 – dr Agata Wicenciak-Szulc UKW

***Paratekst jako próg interpretacyjny w przekładzie. Analiza
porównawcza polskiego i norweskiego wydania Pamiętnika Dawida Rubinowicza***

14:00 – 15:00 – mgr Paweł Kaźmierczak UKW

***Olga Tokarczuk w szwedzkiej prasie codziennej przed przyznaniem
Nagrody Nobla – pole recepcji, narracje i strategie autopromocji.***

15:00 – 15:30 – przerwa

15:30 – 16:30 – mgr Beata Jurak UW

***„Polakkene som bygger Norge” – o obrazie Polaków w norweskiej
prasie i kulturze popularnej***

18:30 kolacja

12.06. DZIEŃ DRUGI

09:00 – 10:00 - prof. Iwona Kowal UJ

***Język szwedzki jako język pierwszy i kolejny. Jak przebiega proces
jego nabywania i nauki?***

10:00 – 11:00 - dr Aleksandra Wilkus UAM

***Afektywno-mnemotyczne portretowanie przestrzeni polskiej w
wybranych norweskich powieściach***

11:00 – 11:30 – przerwa

11:30 – 12:30 – dr Katarzyna Witkowska-Rozpara UW

***Podróż w głąb Arktyki: Jak pasja do Północy spotyka się z
kryminologią. O Svalbardzie – nietypowo.***

12:30 – 13:45 – przerwa

13:45 – 14:15 – mgr Julia Jaworska USWPS

***Mellomnorskens puslespill: Hvordan navigere i middelalderens
største tekstarkiv?***

14:15 – 15:15 – dr Marta Rey UJ

„Rozrywka i porządek społeczny w Jómsvíkinga saga”

SZCZEGÓŁOWY PROGRAM SYMPOZJUM

prof. Camilla Storskog

Uniuersytet w Mediolanie

Jämförelsens konst. 'Hemma' och 'borta' i skandinaviska reseskildringar

”Av alla trakter är ingen så ful trakt som ikring Rom,
men blir en vacker trakt i jämförelse med den ikring Åbo.”

C.A. Ehrensvärd, *Resa til Italien 1780, 1781, 1782*

I *The Cambridge Introduction to Travel Writing* konstaterar Tim Youngs att reselitteraturen är en “stubbornly indefinable form that some critics argue does not constitute a genre at all” (2013: 2). Ändå kan vissa stående motiv och berättartekniska grepp ses som genredefinierade (Korte 2000; Handesten 2004; Thompson 2011). Ett typiskt mönster i reselitteraturens retorik bygger till exempel på en jämförelse mellan den nya verklighet som möter resenären och den man lämnat bakom sig, ett drag som enligt Lars Handesten blir något av en paradox i en genre som så tydligt vänder sig utåt och ’bort’: “Man sammenligner med det man kender hjemmefra – fordi det nu engang er det man kender – og det gør rejsebogen til noget af en provinsiel genre. Den er nationalt eller i hvert fald regionalt betinget” (2004: 82). I min föreläsning vill jag lyfta fram exempel på detta kompositionsmonster hos skandinaviska författare som rest i syd och nord, för att visa hur balansformeln kan röra sig från ett svartvitt motsatsförhållande där Södern i sin färgprakt överglänser ett kallt och gråtrist Norden (Ehrensvärd, Andersen) till en ekvation med paradiska effekter (Strindberg), via en exotiserande inversion av det som är ’hemma’ (Andersen). Målet för min föreläsning är att diskutera en aspekt av reseskildringens retorik och identifiera variationer (inte sällan humoristiska) på denna berättartekniska strategi.

Camilla Storskog is Associate Professor of Scandinavian Studies at the Department of Languages, literatures, cultures and mediations, University of Milan, Italy. She focuses on interdisciplinary research with special attention to crossovers between literature and the visual arts. Her first book-length study, *Literary impressionisms* (Ledizioni, 2018), examines the response to Impressionism in Swedish and Finland-Swedish literature. Her second book, *Afterlives* (Nordic Academic Press, 2023) is dedicated to comic art adaptations of Scandinavian classics such as H.C. Andersen, Zacharias Topelius, Henrik Ibsen, Karin Boye, Ingmar Bergman, and Jon Fosse. Her research interests also include literary modernism, travel writing, the representation of scientists in literature, autobiography, and the historical novel.

dr Katarzyna Maćkała

Uniwersytet Gdański Instytut Skandynawistyki i Fennistyki

Norweska poezja powojenna – tematy motywy, problemy.

Poezja poetów norweskich, piszących w różnych językach regionu, jest w Polsce słabo obecna, tłumaczona rzadko i znana w niewielkim stopniu. Do nielicznych wyjątków należą wiersze najbardziej uznanych norweskich poetów, a niedawny Nobel dla Jona Fossego zmienił nieco sytuację jego utworów poetyckich w języku polskim. Utwory dotychczas przetłumaczone często sięgają po tematykę silnie kojarzoną z kulturą nordycką – przyrody, opozycji między człowiekiem a naturą, ekologii, melancholii i depresji. Nie są to jednak jedyne tematy norweskiej poezji, a zaskakująco wiele jej motywów wykazuje zbieżność z problematyką poruszaną często w poezji polskiej. Norwescy poeci sięgali także po motywy wojenne, mistyczne czy surrealistyczne, a niektóre ścieżki twórcze wskazują na zaskakująco oddalone od Skandynawii inspiracje. Norweska poezja często też intensywnie komentuje historię i terażniejszość Europy, ujawniając zarówno specyfikę regionu, jak i uniwersalność ludzkiego losu.

Katarzyna Maćkała studiowała filologię norweską, filmoznawstwo i teatrologię na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytecie w Oslo i w Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Publikowała w czasopismach naukowych i literackich w Polsce i za granicą, pisząc głównie o skandynawskiej literaturze i kulturze, o jej polskich kontekstach czy o sztuce tłumaczenia. Jako pracownik akademicki współpracowała z kilkoma uczelniami, obecnie z Uniwersytetem Gdańskim i WSB we Wrocławiu.

dr Agata Wicenciak-Szulc

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Paratekst jako próg interpretacyjny w przekładzie. Analiza porównawcza polskiego i norweskiego wydania Pamiętnika Dawida Rubinowicza

W wystąpieniu zostanie podjęta problematyka roli paratekstów jako „prógu interpretacyjnego” w przekładzie literatury świadectwa. Analizie poddane zostaną dwa wydania Pamiętnika Dawida Rubinowicza, polskie i norweskie, ze szczególnym uwzględnieniem różnic w zakresie obecności, funkcji oraz kształtu elementów paratekstowych o charakterze werbalnym i ikonograficznym. Zauważone zmiany w paratekstach wersji norweskiej wskazują, że wpływają one na konstruowanie progów interpretacyjnych tekstu oraz jego odbiór jako świadectwa historycznego.

Paratext som tolkningströskel i översättning. En jämförande analys av den polska och norska utgåvan av Dawid Rubinowicz dagbok

I föredraget behandlas paratextens roll som en ”tolkningströskel” i översättningen av vittneslitteratur. Två utgåvor av Pamiętnik Dawida Rubinowicza analyseras, den polska och den norska, med särskilt fokus på skillnader vad gäller förekomst, funktion och utformning av paratextuella element av verbal och ikonografisk karaktär. Observerade

förändringar i de norska paratexten visar att de påverkar konstruktionen av verkets tolkningströsklar samt dess reception som ett historiskt vittnesmål.

Agata Wicenciak-Szulc – doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa szwedzkiego, adiunkt w Katedrze Skandynawistyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Autorka książki *Polemika wyborcza w Szwecji, poświęconej analizie dyskursu politycznego w Szwecji*. W pracy naukowej koncentruje się na zagadnieniach językoznawczych, w tym na paratekstualności w przekładzie.

Agata Wicenciak-Szulc – filosofie doktor i humaniora inom svensk språkvetsenskap, universitetslektor vid Institutionen för skandinavistik vid Universitetet Kazimierza Wielkiego i Bydgoszcz. Författare till boken *Polemik i valkampanjen i Sverige*, som behandlar analys av politisk diskurs i Sverige. I sitt forskningsarbete fokuserar hon på språkvetsenskapliga frågor, inklusive paratextualitet i översättning.

mgr Paweł Kaźmierczak

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Olga Tokarczuk w szwedzkiej prasie codziennej przed przyznaniem Literackiej Nagrody Nobla – pole recepcji, narracje i strategie autopromocji.

Wystąpienie jest próbą odpowiedzi na pytanie w jaki sposób konstytuowała się recepcja przekładów twórczości, ale i recepcja samej autorki przed ogłoszeniem werdyktu Akademii Szwedzkiej i czy zakres kontekstów, w jakich umiejscowiono Olę Tokarczuk w artykułach prasy codziennej mógł przyczynić się do decyzji o przyznaniu jej Literackiego Nobla w 2019 roku. Do nakreślenia pola recepcji zastosowano model analizy opracowany na podstawie teorii pola literackiego Pierre'a Bourdieu.

Paweł Kaźmierczak – asystent w Katedrze Skandynawistyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, autor projektu popularyzującego wiedzę na temat literatury, kultury i historii krajów nordyckich: Pejzaże Północy, tłumacz poezji, wykładowca języka duńskiego i norweskiego, bada pola recepcji polskiej literatury w Skandynawii w ujęciu teorii feministycznych

mgr Beata Monika Jurak

Uniwersytet Warszawski

„Polakkene som bygger Norge” – o obrazie Polaków w norweskiej prasie i kulturze popularnej

Polacy są największą mniejszością etniczną w Norwegii (110 000-120 000). Otwarcie norweskiego rynku na migrantów z nowych krajów członkowskich UE w 2004 roku zbiegło się w czasie z dobrą koniunkturą w norweskiej gospodarce. Początkowo migrowali głównie mężczyźni, podejmując prace najczęściej fizyczne, na przykład w budownictwie. Z czasem nastąpił wzrost migracji rodzinnych i osiedlanie się na stałe. Jak postrzegano Polaków na początku tej wielkiej fali migracji? A jak są postrzegani teraz, gdy Norwegia nie jest już aż tak bardzo atrakcyjnym rynkiem pracy jak dwadzieścia lat temu? Czy

stereotypy przedstawione w serialu „Kampen om tilværelse” są aktualne? Czy „każdy Norweg ma swojego Polaka”, a „Polacy pracują jak konie”?

Absolwentka filologii w zakresie skandynawistyki z językiem norweskim na Uniwersytecie Gdańskim. Część studiów była realizowana na Uniwersytecie w Oslo (ogółem trzy semestry). Tam również powstała praca magisterska, która dotyczyła polskiej migracji zarobkowej do Norwegii po 2004 roku. Praca zawierała część badawczą opartą o wywiady z przedstawicielami różnych grup społecznych oraz zawodowych i powstała przy wsparciu prof. Thomasa Hyllanda Eriksena, który prowadził projekt badawczy Cultural complexity in the new Norway.

Doświadczenie zawodowe obejmuje prowadzenie kursów języka norweskiego dla dorosłych w szkołach językowych, na uczelniach oraz w wielu zagranicznych firmach. W ramach pracy dydaktycznej przygotowywała materiały do kursów ogólnych oraz specjalistycznych np. dla branży medycznej i budowlanej. Autorka podręcznika do samodzielnej nauki języka norweskiego, „Norweski 365 na każdy dzień” (Preston Publishing 2023).

prof. Iwona Kowal

Uniwersytet Jagielloński

Język szwedzki jako język pierwszy i kolejny. Jak przebiega proces jego nabywania i nauki?

Nabywanie i nauka języka to procesy długie i złożone. Istnieją teorie mówiące, że przyswajanie języka ojczystego i nauka obcego są do siebie podobne, inne wyraźnie oddzielają od siebie te dwa procesy. Od lat próbuje się także zbadać poszczególne etapy rozwoju języka u dzieci oraz u młodzieży czy dorosłych, co nie tylko dałoby odpowiedź, które elementy języka są przyswajane wcześniej niż inne, lecz także pomogłoby nauczycielom języków w odpowiednim kształtowaniu procesu dydaktycznego

W niniejszym wystąpieniu przedstawione zostaną najważniejsze zagadnienia z nabywania języka szwedzkiego jako języka rodzimego przez dzieci, a następnie ukazane zostaną etapy nauki języka szwedzkiego jako drugiego czy kolejnego w repertuarze osób wielojęzycznych. Aspekty te zostaną nakreślone z perspektywy lingwistycznej i psychologicznej.

dr hab. Iwona Kowal jest profesorem uczelni w Katedrze Nordystyki w Instytucie Germanistyki i Nordystyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się na nauce języka szwedzkiego jako kolejnego języka obcego, wielojęzyczności i psycholingwistycznych aspektach tworzenia tekstów pisanych. Prowadzi badania interdyscyplinarne, wykorzystując m.in. teorię złożoności i teorię systemów dynamicznych.

dr Katarzyna Witkowska-Rozpara Uniwersytet Warszawski

Podróż w głąb Arktyki: Jak pasja do Północy spotyka się z kryminologią. O Svalbardzie – nietypowo.

Czy na przystoiowym „końcu świata” istnieje przestępczość, a jeśli tak, to jaką formę przybiera w cieniu lodowców? Zapraszam na wystąpienie, które jest efektem spotkania wieloletniej pasji do Północy z warsztatem badawczym kryminologa. Choć moje podróże do Arktyki trwają od kilkunastu lat, to właśnie osobiste doświadczenia z archipelagu Svalbard stały się kluczowym punktem zwrotnym. Przekonały mnie one do poddania tego miejsca wnikliwej analizie zawodowej, co w konsekwencji sprawiło, że Arktyka stała się stałym i istotnym obszarem mojej pracy naukowej.

Podczas spotkania opowiem o tym, jak spojrzenie przez pryzmat kryminologii pozwala dostrzec unikalne zjawiska w surowym, polarnym krajobrazie. Biorąc pod lupę specyfikę Svalbardu, przeanalizujemy nietypowe uwarunkowania geograficzne i demograficzne archipelagu w kontekście naruszeń prawa. Skupimy się na nurcie „zielonej kryminologii”, badając, jak przepisy regulują koegzystencję człowieka z naturą w miejscu, które jest naturalnym królestwem niedźwiedzia polarnego. Przyjrzymy się również najnowszym trendom w polityce władz archipelagu - w tym rygorystycznym zmianom prawnym z 2025 roku, mającym na celu radykalne ograniczenie ruchu turystycznego i eliminację aktywności uznanych za zbędne. Kierunek ten, stawiający ochronę ekosystemu ponad działalność komercyjną, doprowadził m.in. do głośnego zakazu realizacji zdjęć na archipelagu dla ekipy superprodukcji *Mission: Impossible - The Final Reckoning* z Tomem Cruisem, co stanowi wymowny przykład nowej hierarchii wartości w zarządzaniu tym regionem. Pytanie tylko, na jak długo?

Katarzyna Witkowska-Rozpara - doktor nauk prawnych (specjalność: prawo karne i kryminologia); zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Kryminologii i Polityki Kryminalnej na Uniwersytecie Warszawskim; Kierowniczka Centrum Analiz Kryminologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, członkini European Society of Criminology (ESC), European Society for Empirical Legal Studies (ESELS) oraz Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego im. Prof. S. Batawii; pasjonatka Arktyki, do której podróżuje od ponad 13 lat i zapalona miłośniczka psich zaprzęgów oraz zórz polarnych; od wielu lat koncentruje swoje zainteresowania badawcze wokół skandynawskiej filozofii karania, przestępczości w obszarach arktycznych oraz sytuacji Sámi People jako sprawców i ofiar przestępstw; na Uniwersytecie Warszawskim prowadzi zajęcia poświęcone problematyce przestępczości i przemocy w Norwegii i norweskiej części Arktyki

dr Aleksandra Wilkus

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Afektywno-mnemotyczne portretowanie przestrzeni polskiej w wybranych norweskich powieściach

Pamięć, która zawsze pracuje na rzecz teraźniejszego obrazu siebie lub wspólnoty, w przypadku miejsca ujawnia podwójny charakter: jest zarazem tym, co podmiot wnosi do doświadczenia przestrzeni, jak i tym, co przestrzeń sama przechowuje oraz przekazuje. Referat poświęcony jest afektywno-mnemotycznemu portretowaniu przestrzeni Polski w wybranych współczesnych powieściach norweskich, ujmowanemu w perspektywie fenomenologii miejsca oraz relacyjnych koncepcji przestrzeni. Wychodzę z założenia, że przestrzeń miejska konstryuuje się procesualnie i percepcyjnie jako układ relacji między ludźmi, rzeczami i praktykami, natomiast staje się miejscem dopiero wówczas, gdy zostaje doświadczona jako znacząca lokalizacja dla konkretnego podmiotu. Znaczenie miejsca ujawnia się nie tyle na poziomie wiedzy o przestrzeni, ile w afektywnym doświadczeniu podmiotu, który wchodzi w daną lokalizację z wpisanymi w siebie ramami pamięci zbiorowej i kulturowej, a dla którego miejsce staje się istotne w konkretnej sytuacji egzystencjalnej.

Główna część wystąpienia obejmuje analizę obrazów Gdańska w książce *Til. En litterær reise* (2005) Tora Eysteina Øveråsa oraz Wrocławia w powieści *Sonja Sacre Cœur* (2015) Kristin Berget, traktowanych jako miasta o wielowarstwowej tożsamości i silnym obciążeniu pamięcią zbiorową. Pokazuję, w jaki sposób miejsca te funkcjonują jako palimpsesty pamięci, w których indywidualne doświadczenie przestrzeni styka się z przeszłością wpisaną w materialną tkankę miasta – jego urbanistykę, architekturę i historyczne budynki – a fenomenologiczne doświadczenie przestrzeni ujawnia napięciem między przeżywanym teraz a trwałymi strukturami kiedyś.

Aleksandra Wilkus – skandynawistka i literaturoznawczyni, adiunktka w Katedrze Skandynawistyki UAM w Poznaniu. Autorka monografii *Forfatterens individuelle estetikk i gjendiktning: Wisława Szymborska og Czesław Miłosz i norske oversettelser* (Peter Lang, 2019). Zajmuje się współczesną poezją skandynawską, przekładem, literaturą maladyczną, studiami nad pamięcią i intermedialnością.

mgr Julia Jaworska
USWPS Warszawa

Mellomnorskens puslespill: Hvordan navigere i middelalderens største tekstarkiv?

Abstrakt (w jęz. norweskim): Diplomatarium Norvegicum (DN) er vår viktigste kilde til mellomnorsk, samtidig som variasjonen i kildematerialet gjør det utfordrende å bruke for lingvister. Tradisjonelle tilnærminger har ofte vært preget av snevert fokus, noe som gjør det vanskelig å gjennomføre studier i større skala. Dette foredraget sammenligner dagens metodiske tilnærminger til DN og presenterer et alternativt rammeverk for kildevalg og analyse. Ved å belyse de mest kritiske beslutningsprosessene når man jobber med diplomer, viser jeg hvordan man kan transformere en uoversiktlig brevsamling til et systematisk forskningskorpus.

Julia Jaworska nauczycielka akademicka oraz badaczka historii języka norweskiego na Uniwersytecie SWPS. Szczególnie interesuje ją zmiana językowa i kontakt językowy w Skandynawii. W swoim projekcie doktorskim „Zmiana konstrukcji w kontakcie językowym – wyrażenia dzierżawcze w języku średniorweskim z naciskiem na Bergen i Voss”, realizowanego w ramach grantu NCN, bada ewolucję wyrażen dzierżawczych używanych w późnym średniowieczu na zachodnim wybrzeżu Norwegii. Na Uniwersytecie SWPS prowadzi zajęcia z języka norweskiego i językoznawstwa.

Marta Rey-Radlińska
Uniwersytet Jagielloński

„Rozrywka i porządek społeczny w Jómsvíkinga saga”

Referat poświęcony jest roli rozrywki w Jómsvíkinga saga oraz jej związkowi z kształtowaniem porządku społecznego. Analizie poddane zostają wybrane formy aktywności przedstawione w sadze – takie jak uczyty, składanie przysięg, rywalizacja słowna, działania wojenne oraz sceny egzekucji – które, choć mogą sprawiać wrażenie rozrywkowych, pełnią istotne funkcje w organizowaniu relacji wewnątrz wspólnoty. Szczególna uwaga zostaje zwrócona na to, w jaki sposób sytuacje o charakterze „rozrywkowym” stają się przestrzenią negocjowania takich wartości jak lojalność, odwaga i przynależność do grupy. Proponowane ujęcie wpisuje się w szersze badania nad funkcjami literatury staronordyckiej, traktując sagę nie jako bezpośrednie źródło historyczne, lecz jako tekst kształtujący i odzwierciedlający wyobrażenia o ładu społecznym w średniowiecznej Skandynawii.

Marta Rey-Radlińska ukończyła studia magisterskie w zakresie filologii szwedzkiej. Pracę doktorską poświęconą prozie staroislandzkiej obroniła na Uniwersytecie Jagiellońskim w 2017 roku. Obecnie zatrudniona jest na stanowisku adiunkta w Katedrze Nordystyki w Instytucie Germanistyki i Nordystyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zajmuje się przekładem literatury staroislandzkiej i współczesnej literatury szwedzkiej. Prowadzi badania nad staronordycką prozą i mitologią nordycką.